

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра геоінформаційних технологій
та космічного моніторингу Землі (№ 407)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

С.М. Андрєєв
(ініціали та прізвище)

« 30 » 08 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Земельне право

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 193 Геодезія та землеустрій
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Геоінформаційні системи і технології
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

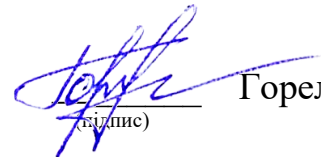
Розробник: Л.В. Сухомлін, к.ек.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри геоінформаційних технологій та космічного моніторингу Землі. (№ 407)

Протокол № 1 від « 30» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри к.т.н., доц.

(підпис) Горелик С.І.

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Студентка гр 432

Самохвалова Ю.В.

1. Загальна інформація про викладача

Сухомлін Людмила Володимирівна, к.ек.н., доцент. З 2018 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- земельне право;
- основи землевпорядкування та кадастру;
- експертно-грошова оцінка земель.

Напрями наукових досліджень:

Правові питання формування, організації та функціонування просторових об'єктів, ведення системи кадастру та оцінки земель з урахуванням просторового розвитку територій із застосуванням систем космічного моніторингу Землі, геоінформаційних систем та технологій.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

4,5 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 64 годин, самостійної роботи здобувачів – 56 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – вища математика.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – геодезія, основи землевпорядкування та кадастру; геоінформаційні системи і бази даних, експертно-грошова оцінка земель, організація і управління геодезичними та земельно-кадастровими роботами.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Навчити студентів застосовувати норми законів та підзаконних актів у процесі регулювання земельних відносин при формуванні земельних ділянок, приватизації земель, наданні земельних ділянок в оренду, визначенні плати за використання земельних та інших природних ресурсів, встановленні обмежень і обтяжень на земельні ділянки, захисту земельних прав, вирішенні земельних спорів, обігу земельних ділянок, у тому числі продажу на земельних торгах тощо.

Завдання

Вивчення дисципліни є опанування норм земельного, цивільного, водного, лісового, адміністративного права для процесів визначення чи зміни цільового призначення земель, формування землеволодінь та землекористувань, а також встановлення правового режиму різних типів об'єктів.

ісля опанування дисципліни здобувач набуде наступні компетентності:

ЗК1 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК04 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК07 – здатність працювати як самостійно;

ЗК08 – здатність працювати в команді;

ЗК12 – здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства і необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

ФК1 – здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

ФК3 – здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

ФК8 – здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

ФК13 – здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри

ФК16 – здатність застосовувати правові та організаційні засади створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних з метою задоволення потреб суспільства в усіх видах географіч-

ної інформації, прийнятті управлінських рішень органами державної влади та інтегрування у глобальну інфраструктуру геопросторових даних

ПРН1 – вільно спілкуватися в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами з питань професійної діяльності.

ПРН3 – доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.

ПРН4 – знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

ПРН6 – знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство.

ПРН12 – розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

ПРН15 – розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде знати:

- теоретичні положення цивільного та земельного законодавства;
- зміст Земельного кодексу України та інших нормативно-правових актів, що регулюють земельні відносини;
- повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування в галузі регулювання земельних відносин;
- склад та цільове призначення земель України;
- зміст та процедуру набуття прав власності чи користування на земельну ділянку;
- послідовно виконувати роботи пов'язані із формуванням земельних ділянок на праві власності чи користування;
- вірно застосовувати вимоги Земельного кодексу та інших нормативно-правових актів при вирішенні питань регулювання земельних відносин, розробки документації та вирішенні земельних спорів;
- процедуру вилучення земельних ділянок, володіти методикою розрахунку відшкодування втрат;
- складати договори оренди земельних ділянок та розраховувати розмір орендної плати.

4. Зміст навчальної дисципліни

Семестр I.

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Загальна частина права

Тема 1. Вступ. Загальні відомості про дисципліну.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Вступ до дисципліни. Склад курсу : "Земельне право". Його значення в фаховій підготовці бакалаврів за напрямком: "Геодезія, картографія та землепорядкування". Основні визначення. Історичний розвиток правовідносин та земельних правовідносин.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Земельні правові відносини та їх класифікація

Тема 2. Предмет та система права, земельні відносини та джерела земельного права.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Земельне право – як галузь права. Система земельного права. Визначення земельних відносин та їх класифікація. Джерела земельного права. Зміст законів та підзаконних актів. Суб'єкт та об'єкт земельних правовідносин

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Закон як джерела земельного права.

Тема 3. Право власності на землю.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Зміст права власності на землю. Форми права власності на землю. Спільна власність на землю. Право власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад, держави.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Законодавче регулювання власності на землю

Тема 4. Право користування землею.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Визначення права постійного користування землею. Правові засади оренди землі. Визначення оренди землі, орендарі та орендодавці. Зміст договору оренди землі, порядок його припинення та продовження.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Порядок надання земельних ділянок у користування.

Тема 5. Земельні сервітути та обмеження прав на землю.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Визначення обмеження прав на земельну ділянку. Зміст та види земельного сервітуту. Охоронні, санітарно-захисні та інші зони.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Встановлення та припинення дії земельного сервітуту та інших видів обмежень.

Тема 6. Набуття та реалізація права на землю.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Підстави набуття права на землю. Приватизація земельних ділянок громадянами. Набуття права власності на землю юридичними особами. Постійне користування землею. Придбання земельних ділянок на підставі цивільно-правових угод. Відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Набуття права власності на землю громадянами.

Тема 7. Гарантії прав на землю, її охорона та відтворення.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Способи захисту прав на земельні ділянки. Гарантії права власності на землю. Відшкодування збитків власникам землі і землекористувачам. Порядок розгляду земельних спорів. Рекультивация порушених земель. Охорона ґрунтів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Правовий режим особливо цінних земель.

Тема 8. Державне управління в галузі земельних відносин.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Повноваження органів, які здійснюють державне управління земельними ресурсами. Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних утворень. Загальнодержавні та регіональні програми щодо використання та охорони земель. Призначення і зміст землеустрою. Розгляд і затвердження землепорядної документації. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Примусове відчуження земельної ділянки для суспільних потреб.

Функції державного управління в галузі використання та охорони земель

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Особлива частина права

Тема 9. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Категорії земель України. Визначення та склад земель сільськогосподарського призначення. Права власників земельних паїв. Право сільськогосподарських підприємств на використання земель сільськогосподарського призначення. Землі фермерських господарств. Право громадян на землі для особистого селянського господарства, городництва, сінокосіння та ін.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Характеристика правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

Тема 10. Правовий режим земель житлової та громадської забудови.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Визначення земель житлової та громадської забудови. Земельні ділянки для будівництва і обслуговування жилого будинку, гаражного будівництва, кооперативів і багатоквартирних жилих будинків.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Характеристика правового режиму земель житлової та громадської забудови

Тема 11. Правовий режим земель природно заповідного фонду.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Склад земель природно-заповідного фонду. Характеристика територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Землі природно-заповідного призначення, особливості їх використання.

Тема 12. Землі оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Правовий режим земель оздоровчого призначення. Обмеження діяльності на землях оздоровчого призначення.

Визначення та використання земель рекреаційного призначення.

Правовий режим земель історико-культурного призначення.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Характеристика правового режиму земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Тема 13. Правовий режим земель лісогосподарського призначення. Землі водного фонду.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Визначення та склад земель лісогосподарського призначення. Право лісокористування та його види. Категорії лісів України. Лісовпорядкування.

Визначення та склад земель водного фонду. Прибережні захисні смуги та водоохоронні зони. Охорона водних об'єктів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 14. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Визначення земель промисловості, транспорту та іншого призначення. Склад земель промисловості, транспорту, оборони. Порядок надання дозволу на користування надрами. Гірничий відвід. Права і обов'язки землекористувачів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.
Захист та гарантії прав на землях лісогосподарського призначення.

Тема 15. Відповідальність за земельні правопорушення

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Примусове припинення прав на земельну ділянку.

Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства.

Цивільна відповідальність за порушення земельного законодавства.
Кримінальна відповідальність за порушення земельного законодавства.

Порядок вирішення земельних спорів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Види відповідальності за порушення земельного законодавства.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

« Порядок набуття прав на земельні ділянки фізичними та юридичними особами»

6. Методи навчання

Використовуються наступні методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, бесіда тощо), наочна (демонстрування) та практичні (практичні роботи).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит). Форма проведення іспиту – письмово-усна.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0...5 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і захист практичних робіт	0...8	4	0...32
Модульний контроль	0...20	1	0...20
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0...5 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і захист лабораторних робіт	0...8	1	0...8
Розрахункова робота	0...5	1	0...5
Модульний контроль	0...20	1	0...20
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Білет для іспиту складається з двох теоретичних та одного практичного запитання. Теоретичне запитання оцінюються по 30 б кожен, практичне – 40 б. Загалом 100 б.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти за виконання курсової роботи у 3 семестрі

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 30	до 10	100

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

«відмінно» – відповідає високому (творчому) рівню компетентності:

- Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

«добре» – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає достатньому (конструктивно-варіативному) рівню компетентності:

- Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування.

«задовільно» – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає середньому (репродуктивному) рівню компетентності:

- Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

Незадовільно (0-59) – відповідає низькому (рецептивно-продуктивному) рівню компетентності:

- Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

Робоча програма:

https://khai.edu/assets/files/robochi-programi/193/rp_b_193_zemelne-pravo.pdf

Навчально-методичний комплекс:

http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Zemel_Pravo.pdf

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=5109>

14. Рекомендована література

1. Конституція України.-К.: Україна, 1996- [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Земельний кодекс України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
3. Водний кодекс України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
4. Лісовий кодекс України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
5. Про Державний земельний кадастр: Закон України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
6. Кодекс України про надра - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
9. Податковий кодекс України: Закон України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
10. Цивільний кодекс України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
15. Про землеустрій: Закон України - [електронний ресурс].-режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
33. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посіб. /А.М.Третяк. –К.: Вища освіта, 2006. С.528.
34. Шеремет А.П. Земельне право України: навч. посіб. /А.П.Шеремет – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. С.632.

35. Розгляд і вирішення земельних спорів /авт.-упоряд.: В.П.Артеменко, О.С.Врублевський. – К.: Ін-т громадян. сусп.-ва; ТОВ «ІКЦ Леста», 2005. – С.28.
36. Земельне право України: підруч. /за ред. М.В.Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С.368.

Додаткова література.

- 1.2. Возняк Р.П. Земельно-правовий процес: підруч. /Возняк Р.П., Ступень М.Г., Гуцуляк Г.Д. – Львів: Новий світ – 2000, 2008. – С.327.
3. Курило В.І. Законодавство з питань регулювання земельних відносин. Модуль: метод. посіб. /В.І.Курило. – К.: Нац. аграр. ун-т, 2006.
4. Курило В.І. Основи земельного права України: навч. посіб. /В.І.Курило, Т.С.Моторина; за заг. ред. В.З.Янчука, - К.: Магістр – XXI сторіччя, 2006. – С.160.
5. Земельне право України: підруч. /за ред. О.О.Погрібного, І.І. Каракаша. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Істина, 2009. – С.600.

Інформаційні ресурси.

<http://land.gov.ua>,

<https://zakon.rada.gov.ua/laws>